

การพัฒนาแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

A DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITY MODEL BASED ON CONSTRUCTIVE CONTROVERSY THEORY TO ENHANCE ASEAN CITIZENSHIP FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

เนตรดาว ไจจันทร์^{1*} วาริรัตน์ แก้วอุไร² และสายฝน วิบูลรังสรรค์³
Netdao Jaijan^{1*} Wareerat Kaewurai² and Saifon Wiboonrungsan³

^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2,3}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: stary2518@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการวิจัยด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การศึกษาความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .21 - .78 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .92 2) แบบประเมินทักษะของความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนกำหนดเกณฑ์คุณภาพการให้คะแนนแบบรูปรีด มีค่าความเที่ยง .90 3) แบบประเมินเจตคติของความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนมีค่าความเชื่อมั่น .80 4) แบบรายงานความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่น 0.80

ผลการวิจัย พบว่า

1. แนวคิดการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนควรจัดกิจกรรมเน้นบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย สร้างทักษะ ความรู้ เน้นการฝึกปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะต่างๆ ในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะการสื่อสาร ทักษะแก้ปัญหา ทักษะชีวิต ทักษะการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมคุณลักษณะความรับผิดชอบ ลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน คือ 1) มีความรู้เกี่ยวกับประเทศตนเอง เกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต สภาพภูมิประเทศ ความเชื่อและการดำรงชีวิตของประเทศในอาเซียน และอัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน 2) มีทักษะต่างๆ 3) มีเจตคติในเรื่องความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน มีการ

บูรณาการองค์ความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบไร้พรมแดน มุ่งเน้นการสื่อสารและความร่วมมือพัฒนาที่ยั่งยืน การร่วมมือกันในการสร้างและพัฒนาระบบการเรียนรู้การสอนร่วมกันในประชาคมอาเซียน เรียนรู้จากสังคม ปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้ทำให้สำเร็จในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้มีบทบาท สำคัญยิ่งในการเตรียมการ การเป็นต้นแบบการจัดกิจกรรม ให้คำแนะนำ กระตุ้นการคิด

2. รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองใน ประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาของ รูปแบบ 2) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบกิจกรรม 3) หลักการ 4) วัตถุประสงค์ 5) การวัดและประเมินผล 6) กระบวนการจัดกิจกรรม 7) โครงสร้างและเนื้อหาารูปแบบกิจกรรม โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน (PCDCD) ได้แก่ ขั้นที่ 1 ให้กรณีศึกษาหรือปัญหา (Problem Based) ขั้นที่ 2 การค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง (Concurrence Seeking) ขั้นที่ 3 การอภิปรายในบทบาทฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน (Debate) ขั้นที่ 4 การสลับบทบาทอีกครั้งหนึ่ง (Change positions) ขั้นที่ 5 การร่วมกันสรุปเป็นคำตอบ (Draw conclusion) ผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมากและมีความสอดคล้องในทุกองค์ประกอบ และผลการทดลอง นำร่อง พบว่า มีความเหมาะสมนำไปใช้จัดกิจกรรมได้

3. นักเรียนมีความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนหลังร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรมตาม รูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดย 1) นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วม กิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนมีทักษะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนหลังเข้าร่วม กิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนมีเจตคติต่อการร่วมกิจกรรมตาม รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ทฤษฎีการพิพาทเชิง สร้างสรรค์

Abstract

The purpose of this study were to 1) study fundamental data needed to develop a Learning Activity Model Based on Constructive Controversy Theory to Enhance ASEAN Citizenship Characters for high school students, 2) Construct and meet a quality of Learning activity Model Based on Constructive Controversy Theory, 3) the Learning Activity Model Based on Constructive Controversy Theory, and 4) study the students' s satisfaction towards the activity model based on Constructive Controversy Theory. Research methodology was research and development in four stages in this Process are; Stage 1 – study fundamental data about desired ASEAN Citizenship Characters needed to enhance ASEAN Citizenship Characters for high school students. Stage 2 – constructed and validated the activity model. Stage 3 – have the activity model experimented with 23 High school students from Sathukit Prachasan Ratchamongklaphisek School and stage 4 - assess the students' s satisfaction toward on activity model based on constructive controversy theory to enhance ASEAN citizenship characters in 3 factors. The research instruments were

1) Acknowledge test, that had index of congruence at .28 - .78 and reliability at .92, 2) ASEAN citizenship characters test that had index of congruence at 1.0 and reliability at .90, 3) An test towards ASEAN citizenship test that had reliability at .80, and 4) Students satisfaction form of toward the activities of activity model that had reliability at .80.

The finding were as follows:

1. Concept of ASEAN citizenship characters activity for high school students were Integrated learning living together in learning wide varieties of society to 21st century skills in knowledge, skill and practice. like communication, Information Technology, to promote the problem solve, life skill, responsibility and ASEAN citizenship characters skills; three aspects of desired ASEAN citizenship characters needed enhance ASEAN citizenship characters for high school students are 1) ASEAN citizenship characters knowledge promoted by providing ASEAN knowledge 2) ASEAN citizenship characters skills; working with other skill, diversity acceptance skills, discuss and sharing idea skill, problem solving by using critical thinking skill, and 3) unity attitude in self-responsibility. This educational trend to support the developing of ASEAN citizenship responsibility attitude can be promoted by providing a Learning activity model based on constructive controversy of knowledge, and long life learning, communication, Collaborative for communication for sustainable development, global for basic factor these helped for success and enhance ASEAN citizenship characters; stakeholders were very important those help for in preparing of lessons, consulting, enhance thinking.

2. The Learning activity model based on constructive controversy theory to enhance ASEAN Citizenship Characters for high school students consists of 7 factors; 1) background, 2) knowledge of model fundamental concepts in a model development, 3) principles, 4) objectives, 5) evaluation, 6) activity process, and 7) structure and content of activity model. The 5-stage process (PCDCD) was applied to these factors consist of important activities: stage 1 - Problem based; stage 2 - Concurrence Seeking; stage 3 - Debate stage 4 - Change positions; stage 5 - Draw conclusion. The expert quality exam showed that the activity model developed by the researcher was appropriate and feasible.

3. High school students have ASEAN Citizenship after learned with model developed were higher than before as follows: 1) High school students' knowledge were higher than before at Significance of .01 level. 2) High school students' ASEAN Citizenship Characters' skills after participation in the activities were higher than that of the set criteria up to 75% at significance of .01 level. 3) High school students' attitude towards a learning form activity model developed after participation in the activities were higher than before at significant level of .01 level.

4. High school students satisfaction from towards participation in the activities of this model developed was at high level.

Keywords: Activity Model, ASEAN Citizenship Characters, Constructive Controversy Theory

บทนำ

จุดมุ่งหมายประการสำคัญของการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในประเทศใดก็ตาม ก็คือ การสร้างความเป็นพลเมืองดีให้กับเยาวชนในอันที่จะดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพทั้งต่อส่วนตนและส่วนรวมซึ่งปรากฏอยู่ในจุดเน้นของหลักสูตรแต่ในปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นที่ทักษะที่กว้างไกลไปจากเดิมเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางจึงจำเป็นต้องพัฒนาพลเมืองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกมากขึ้นการพัฒนาไม่ใช่มุ่งเน้นแต่ความเป็นพลเมืองในประเทศตนเองเท่านั้นแต่ต้องพัฒนาให้เป็นพลเมืองโลกด้วย (Ministry of Education, 2009, p.3)

หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึง การสร้างนักเรียนให้เป็นพลเมืองไทย พลเมืองโลก (Global Citizen) ไว้ในวิสัยทัศน์ของหลักสูตร ดังนี้ “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการเรียนต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ” (Ministry of Education, 2009, p.4)

สังคมในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว คนในสังคมจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเรียนรู้ การเตรียมความพร้อม คนให้มีศักยภาพ พร้อมเผชิญกับสภาพแวดล้อมและปัญหาที่หลากหลาย (Tolfler, 2010, p.107) ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ได้แก่ ทักษะในการใช้สารสนเทศและสื่อต่างๆ ทักษะการสื่อสาร การคิดอย่างวิจารณ์ญาณ และคิดอย่างเป็นระบบ ความสามารถในการระบุถึงปัญหา กำหนดปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา นั้นๆ ทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และทำงานร่วมกันได้ ความคิดสร้างสรรค์ และความสงสัยใฝ่รู้เสาะหาความรู้ใหม่เพื่อประเทืองปัญญา รู้ความต้องการของตนเอง และความสามารถในการปรับตัวความรับผิดชอบต่อสังคม การศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองตามคุณลักษณะพลเมืองในศตวรรษที่ 21 จากรายงานตีพิมพ์ของศูนย์การศึกษาและเศรษฐกิจแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกาที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนในปัจจุบันเพื่อสร้างความท้าทายสู่ความสำเร็จในโลกการทำงานในอนาคต (Trefinger, 2007, p.7)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดคุณลักษณะที่จำเป็นของเด็กไทยในประชาคมอาเซียนไว้ ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนสามารถสื่อสารร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถแก้ปัญหาสังคมอย่างสันติวิธี คิดอย่างมีเหตุผลทำงานร่วมกับผู้อื่นยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมยอมรับความแตกต่างมีภาวะผู้นำความรู้เกี่ยวกับอาเซียนรู้จักควบคุมตนเองเห็นคุณค่ามนุษย์วิถีชีวิตประชาธิปไตย รับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียนดำเนินชีวิตหลักเศรษฐกิจพอเพียง (Office of the Basic Education Commission, 2011, pp.5-7)

ทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ เป็นทฤษฎีเชิงจิตวิทยาเป็นการนำความคิดส่วนบุคคล, ข้อมูลความรู้ที่มีอยู่, แนวคิด, ทฤษฎีและความคิดเห็นมาสรุปเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน เป็นแนวคิดทฤษฎีในการส่งเสริมความสำเร็จซึ่งกันและกัน คือ ความขัดแย้งและการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ ในหมู่สมาชิกเพื่อตัดสินใจตกลงในเรื่องบาง เรื่องการพิพาทเกิดขึ้นเมื่อ ความคิดเห็น ข้อมูล ทฤษฎี หรือข้อสรุปของสมาชิกคนหนึ่งไม่ตรงกับของสมาชิกอีกคนหนึ่งและทั้งสองฝ่ายพยายามหาข้อสรุปร่วมกัน (Johnson, Johnson, and Holubec as cited in Deutsch, Coleman, and Marcus, 2006, pp.70-73)

ทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ช่วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมตามทฤษฎีเกิดพฤติกรรมและคุณลักษณะสำคัญที่จะอยู่ในสังคมประชาธิปไตย มีทักษะการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา การให้เหตุผลโดยใช้กระบวนการรับรู้ ทักษะคิดในการรับข้อมูล ความรู้ความเข้าใจและการตัดสินใจเป็นเรื่องสำคัญในการจะเสนอเหตุผล เกิดความคิดสร้างสรรค์ การมองปัญหาและวิธีการแก้ไขในแง่มุมต่างๆ เปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับประเด็นที่โต้แย้ง เกิดแรงจูงใจในการที่จะทำความเข้าใจในเรื่องที่โต้แย้งมากขึ้น เจตคติเกี่ยวกับการพิพาทผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามทฤษฎีพิพาทเชิงสร้างสรรค์จะเกิดเจตคติในเชิงบวกเกี่ยวกับการพิพาท มีส่วนร่วมในการคิด การโต้แย้ง มุ่งหาเหตุผลมานำเสนอ มีการตัดสินใจด้วยตนเอง ประสบการณ์การพิพาททำให้เกิดความเชื่อว่าการพิพาทเป็นสิ่งที่มีความคุณค่าและถูกต้องมีเหตุผล

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวมานั้นผู้วิจัยทำ จึงตัดสินใจเลือกพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยในประชาคมอาเซียน โดยวิเคราะห์ว่า ถ้านักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณลักษณะจะช่วยสร้างและส่งเสริมความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยในประชาคมอาเซียน และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ผู้วิจัยจึงทำการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 2.1 เพื่อสร้าง และประเมินความเหมาะสม ขององค์ประกอบของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.2 เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ระหว่างก่อนกับหลังการทดลอง ดังนี้
 - 3.1 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และเจตคติความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนของนักเรียนก่อนใช้รูปแบบกับหลังใช้รูปแบบ
 - 3.2 เปรียบเทียบทักษะของความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนของนักเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ
4. เพื่อประเมินรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มี 2 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกิจกรรม ได้แก่ ความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนและเอกสารความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย ขั้นที่ 2 เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับเรื่องแนวคิดการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ลักษณะและวิธีการที่ครูจะพัฒนาการสอนความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้สำเร็จในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนโดย สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยกร่างรูปแบบ ดังนี้ ตอนที่ 1 ที่มาของรูปแบบการจัดกิจกรรม ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดกิจกรรมตอนที่ 3 เจาะลึกการนำรูปแบบกิจกรรมไปใช้ บทบาทครู บทบาทนักเรียนโดยละเอียดเพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติ ตอนที่ 4 ผลที่ได้จากการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม 2 ลักษณะ คือ ผลทางตรง คือ นักเรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน 2) ทักษะ 3) ด้านเจตคติ ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน ทางอ้อม คือ กระบวนการประชาธิปไตยกระบวนการกลุ่มบรรยากาศเชิงบวก และกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ 3 การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบฯ ขั้นที่ 4 ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรม ขั้นที่ 5 ทดลองนำร่องรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คนซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบการทดลองที่มีการทดสอบก่อนทดลองและหลังทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 23 คน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบวัดความรู้ เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนสำหรับวัดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 60 ข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .21 - .78
2. แบบประเมินทักษะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.90
3. แบบประเมินเจตคติของความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ด้านร่วมรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.80
4. แบบประเมินรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่น 0.80

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (Dependent Samples t-test)
2. เปรียบเทียบทักษะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ กับเกณฑ์โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (One Sample t-test)
3. เปรียบเทียบเจตคติความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (Dependent Samples t-test)
4. การศึกษาความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบเกณฑ์

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า แนวคิดการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนควรจัดกิจกรรมเน้นบูรณาการ การเรียนรู้ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย สร้างทักษะ ความรู้ เน้นการฝึกปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะต่างๆ ในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะการสื่อสาร ทักษะแก้ปัญหา ทักษะชีวิต ทักษะการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อสังคมสำคัญของการเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน คือ 1) มีความรู้เกี่ยวกับประเทศตนเอง เกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในอาเซียนและ

อัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน 2) มีทักษะต่างๆ และ 3) มีเจตคติในเรื่องความสามัคคีมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง และต่อสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน มีการบูรณาการองค์ความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบไร้พรมแดน มุ่งเน้นการสื่อสารและความร่วมมือพัฒนาที่ยั่งยืน ปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้ทำให้สำเร็จในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเตรียมการ การเป็นต้นแบบการจัดกิจกรรม ให้คำแนะนำ กระตุ้นการคิด กระตุ้นการสืบค้นข้อมูล ให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนมีความสามารถในการเตรียมการสอน มีทักษะการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ มีการวัดประเมินที่ครอบคลุม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากความรู้เดิมที่มีอยู่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ถาวร เรียนรู้จากสังคมในชีวิตจริง เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฯ พบว่า มืองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา กระบวนการจัดกิจกรรม และการวัดประเมินผล มีขั้นตอนตามแบบ PCDCD Model คือ ขั้นที่ 1 ให้กรณีศึกษาหรือปัญหา (Problem Based) ขั้นที่ 2 การค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง (Concurrence Seeking) ขั้นที่ 3 การอภิปรายในบทบาทฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน (Debate) ขั้นที่ 4 การสลับบทบาทอีกครั้งหนึ่ง (Change positions) ขั้นที่ 5 การร่วมกันสรุปเป็นคำตอบ (Draw conclusion) โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผล ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรม	คะแนนรวม ก่อนเรียน	คะแนนรวม หลังเรียน	ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)	แปลผล
หน่วยที่ 1	300	1020	0.80	ผ่านเกณฑ์
หน่วยที่ 2	210	480	0.69	ผ่านเกณฑ์
รวมเฉลี่ย	510	1500	0.75	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 1 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฯ มีค่าร้อยละ 0.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ร้อยละ 50 ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายรายละเอียดดัง ตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การทดลอง	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	60	28.83	2.99	13.26**	0.0000
หลังเรียน	60	43.70	4.10		

** $p < .01$

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนหลังเรียนด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกับเกณฑ์

ทักษะ	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ 75%	n = 23		t	p
			$\bar{X}$	S.D.		
การทำงานร่วมกับผู้อื่น	24	18	18.48	1.73	51.27**	0.000
ยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมและเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน	24	18	19.29	1.51	61.01**	0.000
การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	24	18	19.65	1.55	60.60**	0.000
เห็นปัญหาลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	24	18	18.13	0.82	106.70**	0.000
รวมเฉลี่ย	96	72	18.89	0.81	69.90**	0.000

** $p < .01$

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีทักษะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนหลังเรียนด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งภาพรวมและทุกด้านย่อย

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบเจตคติความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	23	5	2.59	0.11	17.06**	0.0000
หลังเรียน	23	5	3.82	0.21		

** $p < .01$

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนมีเจตคติความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนหลังเรียนด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ผลการการศึกษาความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อที่	รายการประเมิน	n=23		ระดับความ พึงพอใจ
		$\bar{X}$	S.D.	
ด้านปัจจัยนำเข้า				
1	รูปแบบกิจกรรมมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน	4.22	0.67	มาก
2	เนื้อหาสาระและกระบวนการของกิจกรรมมีความเหมาะสมกับนักเรียน	3.87	0.97	มาก
3	การจัดลำดับกิจกรรมมีความเหมาะสม	3.83	0.94	มาก
4	เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	3.87	0.92	มาก
5	สื่อ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.04	0.71	มาก
6	ครูผู้จัดกิจกรรมมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินการจัดกิจกรรมให้ ความรู้	4.00	0.80	มาก
7	ครูผู้จัดกิจกรรมมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินการจัดกิจกรรม พัฒนาทักษะ	4.30	0.56	มาก
8	ครูผู้จัดกิจกรรมมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินการจัดกิจกรรม พัฒนาเจตคติ	4.00	0.95	มาก
9	ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดกิจกรรม	3.96	1.14	มาก
10	ความเหมาะสมของสถานที่ บรรยากาศในการจัดกิจกรรม	3.91	0.95	มาก
รวมเฉลี่ยด้านปัจจัยนำเข้า		4.00	0.27	มาก
ด้านกระบวนการ				
11	การดำเนินการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับนักเรียน	4.13	1.01	มาก
12	การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	4.22	0.51	มาก
13	การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของนักเรียน	4.22	0.73	มาก
14	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนกับครู	4.00	0.85	มาก
15	การดำเนินการจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่ม	4.00	0.80	มาก
16	การใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	3.74	0.96	มาก
17	การจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่ม	4.09	0.85	มาก
18	กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่าง หลากหลาย	4.22	0.74	มาก
19	มีการวัดประเมินผลครอบคลุมทุกด้าน	3.87	0.92	มาก
รวมเฉลี่ยด้านกระบวนการ		4.05	0.38	มาก
ด้านผลผลิต				
20	นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	3.96	0.93	มาก
21	นักเรียนมีความพึงพอใจกิจกรรมตามขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ให้กรณีศึกษา หรือปัญหา (Problem Based)	3.78	0.85	มาก

ข้อที่	รายการประเมิน	n=23		ระดับความพึงพอใจ
		$\bar{X}$	S.D.	
22	นักเรียนมีความพึงพอใจกิจกรรมตามขั้นตอน ขั้นที่ 2 การค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง (Concurrence Seeking)	4.22	0.74	มาก
23	นักเรียนมีความพึงพอใจกิจกรรมตามขั้นตอนขั้นที่ 3 การอภิปรายในบทบาทฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน (Debate)	3.87	0.92	มาก
24	นักเรียนมีความพึงพอใจกิจกรรมตามขั้นตอนขั้นที่ 4 การสลับบทบาทอีกครั้งหนึ่ง (Change positions)	3.96	0.71	มาก
25	นักเรียนมีความพึงพอใจกิจกรรมตามขั้นตอนขั้นที่ 5 การร่วมกันสรุปเป็นคำตอบ (Draw conclusion)	4.26	0.69	มาก
26	นักเรียนมั่นใจที่จะนำความรู้ ทักษะและเจตคติไปใช้ในการสถานการณ์จริง	4.09	0.79	มาก
รวมเฉลี่ยด้านผลผลิต		4.02	0.48	มาก
รวมเฉลี่ยทั้งหมด		4.02	0.30	มาก

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D = 0.30) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D = 0.38)

อภิปรายผล

1. แนวคิดการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนควรจัดกิจกรรมเน้นบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย สร้างทักษะ ความรู้ เน้นการฝึกปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะต่างๆ ในศตวรรษที่ 21 ลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน คือ 1) มีความรู้เกี่ยวกับประเทศตนเอง เกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในอาเซียนและอัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน 2) มีทักษะต่างๆ และ 3) มีเจตคติในเรื่องความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน การร่วมมือกันในการสร้างและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนร่วมกันในประชาคมอาเซียน เรียนรู้จากสังคม ลักษณะและวิธีการของครูที่จะพัฒนาการสอนความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ เสริมสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนการ ใช้กลวิธีการสอนที่หลากหลายมีการสำรวจ ชุมชน การเรียนรู้เป็นทีมเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านประเด็นต่างๆ ปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้ทำให้สำเร็จในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเตรียมการ การเป็นต้นแบบการจัดกิจกรรม ให้คำแนะนำ กระตุ้นการคิด กระตุ้นการสืบค้นข้อมูลให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนมีความสามารถในการเตรียมการสอน มีทักษะการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ มีการวัดประเมินที่ครอบคลุม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากความรู้เดิมที่มีอยู่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ถาวร เรียนรู้จากสังคมในชีวิตจริง เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงสอดคล้องกับแนวคิดของ Jatuporn and Wattanathorn (2014, pp.4-5) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเรียนรู้พลเมืองในศตวรรษที่ 21 ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมแก่การดำรงอยู่ในสังคมไทย ประชาคมอาเซียน จนถึงประชาคมโลก ควรปรับเปลี่ยนแนวทางการศึกษาความเป็นพลเมืองที่ดีที่มีใช้แต่อดีตตน ควรครอบคลุมเข้ากับท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาคและระดับโลก หลักสูตรควรพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เห็นปัญหาที่แท้จริง

2. ผลการสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ Joyce, Weil and Calhoun (2009, p.6) ทำให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล อีกทั้ง ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ได้ขั้นตอนจากการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยเรียกว่า PCDCD Model ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน มีขั้นตอนการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ขั้นให้กรณีศึกษาหรือปัญหา 2) ขั้นการค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง 3) ขั้นการอภิปรายในบทบาทฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน 4) ขั้นการสลับบทบาทอีกครั้งหนึ่ง 5) ขั้นการร่วมกันสรุปเป็นคำตอบโดยวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้รายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม จากผลการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าร้อยละ 0.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ร้อยละ 50 ประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทำให้เชื่อได้ว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นรูปแบบที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และสามารถนำรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการปฏิบัติจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce, Weil and Calhoun (2009, pp.11-12) เสนอองค์ประกอบของการจัดรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ควรประกอบไปด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนาหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบ การวัดประเมินผลและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และเป็นไปในแนวเดียวกับผลการวิจัยของ Kaewurai, et al. (2011, pp.13-14) ผลการสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวศร พบว่า มีองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น คือ ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบฯ แนวคิดทฤษฎีที่เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบฯ มุ่งเน้นพัฒนานิสิตให้ประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในพฤติกรรมด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ/คุณธรรมจริยธรรม ด้านการเรียนรู้ ด้านสุขภาพกาย ด้านสังคม ด้านบุคลิกภาพ/นิสัยส่วนตัว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี ด้วยหลักแห่งความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน บนฐานของความรู้คู่คุณธรรม วัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ตามรูปแบบฯ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักปฏิสัมพันธ์ ระบบสนับสนุน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และการนำรูปแบบไปใช้ ด้านการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฯ เป็นการนำร่างรูปแบบกิจกรรมที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ฯ รัชมังคลาภิเษก ประเมินผล 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ นักเรียน มีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนหลังเรียนด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฯ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ารูปแบบที่กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาและสร้างความรู้เกี่ยวกับอาเซียนได้จริงทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและนำข้อมูลมาพัฒนารูปแบบ นอกจากนี้เกี่ยวข้องกับการใช้ทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bickford (2011, pp.33-47) ศึกษาวิจัย เรื่องการวิเคราะห์เปรียบเทียบวิธีการสอนสองวิธีเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพการสอนอภิปรายเพื่อโต้แย้งแบบแนะนำและประเด็นหัวข้อที่ยังไม่ตัดสินใจและไม่สามารถแก้ไขได้กล่าวว่า การโต้แย้งที่เป็นเทคนิคการสอนในห้องเรียนที่นิยมกันอย่างแพร่หลายทั่วไป ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การโต้แย้งเป็นการมุ่งเน้นการหาคำตอบเพื่อให้ชนะ โดยกำหนดห้วงเวลา เป็นการโต้แย้งโดยทั่วไปในเรื่องกว้างๆ

2.2 ด้านทักษะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีทักษะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนหลังเรียนด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนได้จริง ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก ขั้นตอนกระบวนการจัดกิจกรรมมีการกำหนดขั้นตอนและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆอย่างแท้จริง ทั้งกระบวนการกลุ่มและเดี่ยว มีกิจกรรมชิ้นงานและการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ส่งเสริมให้นักเรียนได้อภิปราย แสดงความคิดเห็นบนฐานของเหตุผล มีการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้เพื่อค้นหาคำตอบ และร่วมสรุปหาคำตอบร่วมกัน

2.3 ด้านเจตคติความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มทดลองมีเจตคติความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนหลังเรียนด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ารูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นช่วยส่งเสริมเจตคติด้านความรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียนให้กับนักเรียนได้ทั้งนี้อาจเนื่องจากการใช้เทคนิคในกิจกรรมตามขั้นตอนที่หลากหลาย ประกอบกับกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมและส่งงานอย่างต่อเนื่องส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Onthane, et al. (2009) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยอิงแนวคิดการจัดการความรู้สำหรับนิสิตครู มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน พบว่า 1) ความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ต้องสร้าง 4 บทบาท คือ วางแผนการเรียนรู้ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ การประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ กิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1.1) กำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้ 1.2) แสวงหาความรู้ 1.3) แบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ 1.4) การสร้างความรู้ 1.5) จัดเก็บความรู้ 1.6) การถ่ายโอนความรู้และใช้ประโยชน์ และ 1.7) ประเมินความรู้ 2) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น คือ รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยอิงแนวคิดการจัดการความรู้สำหรับนิสิตครู ประกอบด้วย 2.1) หลักการ 2.2) วัตถุประสงค์ 2.3) เนื้อหา 2.4) กระบวนการเรียนการสอน 2.5) การวัดและประเมินผล 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า 3.1) นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.2) นิสิตมีทักษะการเป็นผู้อำนวยความสะดวกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.3) นิสิตมีเจตคติต่อการเป็นผู้อำนวยความสะดวกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) นิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมและแสดงออกเต็มความสามารถมีเอกสารประกอบการจัดกิจกรรม รวมทั้งมีกิจกรรม เทคนิคการจัดกิจกรรมที่หลากหลายส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติต่อรูปแบบกิจกรรมในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมในหน่วยที่ 1 มีดัชนีประสิทธิผลที่สูงมาก เนื่องจากกระบวนการจัดกิจกรรมมีความครอบคลุมของเนื้อหาและองค์ความรู้ประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายส่งผลให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

1.2 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนต้องคิดวิเคราะห์และอภิปรายประกอบเหตุผล ดังนั้นจึงพบว่ามีประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ สภาพแวดล้อมรอบข้างห้องเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ จะต้องเตรียมแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อกระบวนการสืบค้นของนักเรียน ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องเตรียมแหล่งเรียนรู้ให้พร้อม เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ของสมองอย่างเต็มศักยภาพการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพควรอยู่ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เพื่อให้ผู้เรียนอาศัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้เพื่อการจดจำต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เด็กจะเข้าใจได้ง่าย และจดจำได้อย่างแม่นยำ

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ นั้นมีหลักการ คือ มุ่งเน้นการทำงานในกระบวนการกลุ่ม การสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง การอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถดึงศักยภาพของตนเองมาใช้อย่างสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพสูงสุด ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจความแตกต่างของผู้เรียนและจะต้องจัดกิจกรรมโดยการละผู้เรียนทั้งความสามารถ รวมไปถึงการศิลปะ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ มีกิจกรรมที่จะต้องให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและสรุปความรู้โดยเขียนเป็นแผนภาพความคิดเพื่อถ่ายทอดกระบวนการคิดวิเคราะห์และสื่อสารออกมาการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร และจากการทดลองใช้พบว่า มีนักเรียนบางคนมีพื้นฐานในการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเพื่อการสื่อสารที่ไม่เท่ากัน นักเรียนบางคนไม่สามารถสรุปความรู้เป็นแผนภาพความคิดได้ ดังนั้น จึงควรปรับพื้นฐานของผู้เรียนก่อนโดยใช้หน่วยเตรียมความพร้อมของผู้เรียนโดยเฉพาะการสืบค้นข้อมูล และการการเขียนผังความคิด เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานที่เท่าเทียมกันสามารถทำกิจกรรมตามที่ระบุไว้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนอกจากนี้นักเรียนควรหมั่นฝึกฝนด้านการอ่านและการเขียนบ่อยๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญสามารถอ่านและเขียนได้อย่างคล่องแคล่วขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับตัวนักเรียนเองต่อไปในภายภาคหน้า

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

การใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ควรนำรูปแบบไปขยายผลใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเป็นการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างแท้จริง

References

- Bickford, J. H. (2011). A comparative analysis of guiding discussions surrounding controversial and unresolved topics. *Easter Education Journal*, 1.40(1) Spring.
- Chanbanchong, C., Yaisilp, J., and Kittiratchadanon, S. (2011). Impacts of government policies on the cultivation of civic mindedness and social responsibility in compulsory school students. *Journal of Education Naresuan University*, 13(2), 73-91. (in Thai)
- Deutsch, M., Coleman, T., and Marcus, C. (2006). *The handbook of conflict resolution: theory and practice*. Wiley: North America.
- Jatuporn, O. and Wattanathorn, A. (2014). Citizenship literacy curriculum: the perspectives for developing students for global citizenship in the 21st century. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 9(27), 4-5. (in Thai)
- Joyce, B., Weil, M., and Calhoun, E. (2009). *Model of teaching* (8th ed.). Boston. MA: Allyn Bacon 2 Pearson.
- Kaewurai, W., Wattanathorn, A., Keatmaneerat, K., Suwannasri, N., and Thammasit, P. (2011). A learning management model based on the sufficiency economy philosophy in teacher profession, University of the North. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 6(17), 13-14. (in Thai)
- Ministry of Education. (2009). *The basic education core curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2011). *The common basic education curriculum*. Bangkok: Khurusapha. (in Thai)
- Onthane, A., Kaewurai, W., Wattanathorn, A., and Prachanban, P. (2009). The development of the instructional model to enhance learning facilitator's competence based on knowledge management approach for teacher students. *Journal of Education Naresuan University*, 11(special), 33-52. (in Thai)
- Tolfler, A. (2010). *Power shift: knowledge, wealth, and violence at the edge of the 21st century*. New York: Random House.
- Trefinger. (2007). *Creativity in the person: contemporary perspectives*. Waco, Texas: Prufrock Press.